

Komentarji

Ameriški Nemci. — Delavec je blago. — Velike rakrane

Ameriški Nemci se zdaj nahajajo v enakem položaju kakor so se Italijani po pojavu Mussolinijeve diktature. Kakor Mussolini tako si tudi Hitler privaja kontrolo nad ameriškimimi Nemci in misli, da morajo biti nemški emigranti in njihovi potomci v vseh tujih deželah njegovih hlapci.

Hitlerjevi agentje so poplavili Ameriko in razpredli svojo propagando med tukajšnjimi Nemci. Posledica je, da so se ameriški Nemci razdelili v dva tabora — za in proti nacizmu v svojem starem kraju. Kateri tabor je močnejši, še ne vemo, toda upati je, da bo med ameriški Nemci, zlasti med tujci rojenimi, prevladal hladen razum in se ne bodo dali ujeti mislonarjem svastike.

Opaziti je, da se večje število nemških delavcev v Ameriki strmuje današnje blazne oficijelne Nemčije. V Chicagu se je ustanovil nov nemški tednik, ki hoče pobuditi Hitlerjevo propagando v Združenih državah. Na drugi strani so pristaši nacizma silno predrzni in usiljivi, kar jih je že primrzilo pri ameriških oblasteh; hitlerjevska propaganda je v mnogih ozirih trčila ob ameriške zakone. To jim sicer ohranja vroče glave, pričakovati pa je hudih bojov kljub temu.

Dolžnost zavednih slovenskih delavcev v Ameriki je, da dajo nemškemu antinacijem — kakor italijanskim antifasizmom — močno podporo.

Ameriški kapitalisti kratkoročno določajo, da delavec po 40 letih ni več vreden upošlavitve, ker si več sposoben za delo, torej ga ostavijo brez službe. To pa naravnostnega zavržejo. Po pa naravnostnega zavržejo. Po pa naravnostnega zavržejo.

Na podlagi kapitalistične filozofije je to pravilno. Po kapitalistični ekonomski filozofiji je delavec — blago, roba ali komoditeta. Kadar je blago na izbiro na trgu, vsakdo izbere sveže in najboljše blago. Kadar gre govorimo na trg po krompir, ne bo kupila starega krompirja, ki kaže znake gnilobe. Tako se gre z vsem blagom na trgu, vključno s delavci.

Delavci, ki se zavedajo, da so delavci, imajo drugačno filozofijo. Nočejo biti blago! Ti delavci učijo nezavedne delavce, kaj zahtevajo svoje pravice kot človeška bitja. Dokler delavci v splošnem ne dobe svojih človeških pravic, toliko časa bodo krompir in fižol na trgu. How do you like it?

Profitsni sistem je kriv, da je znanost v službi raketirjev in silovincev.

Profitsni sistem je kriv, da si strovniki želijo boleznih drugih, drugače morajo stradati.

Profitsni sistem je kriv, da adonkatje žive od zločinov in človeške propadlosti.

Profitsni sistem je kriv, da arnade policajev žive od kršenja zakonov, ki so sprejeti zato, da bodo kršeni.

Profitsni sistem je kriv, da zadeni človeškega klanja nastajajo junaki.

Profitsni sistem je kriv, da poobremiki vlečejo dohodke iz smrti ljudi.

Profitsni sistem je kriv, da bodajaleci in spekulanti odirajo delavce in male farmarje.

Profitsni sistem je kriv, da so javni uradniki in zastopniki korumpiranci.

Profitsni sistem je kriv, da bankirji vlečejo dobiček iz prodanih posestev.

Profitsni sistem je kriv, da ponarejalni oderuhi kujejo denar iz bode siromakov.

Profitsni sistem je kriv, da vsakdo izpodkopava svojega bližnjega in ga hoče uničiti, da je ljubezen do bližnjega grda žil in areca posameznika prazna pesma.

How do you like it?

SOCIALISTI POBJAJO SWOPEJEV NAČRT

V njem vidijo podlago za še bolj aroganten fašizem kakor je Mussolinijev. Šepasta Nira jim je ljubša

Washington. — Skeptični kakor so o NRA, od katere ne pričakujejo večjih ali trajnejših izboljšav, je socialistom in laboritom vsekar ljubša kakor pa Swopejev načrt, po katerem naj vlada prepusti velebiznisu "samoupravo" nad industrijskim življenjem Amerike.

Tako je rekel Leo Krzycki, predsednik narodne eksekutive socialistične stranke, ki se je posvetoval s tukajšnjimi socialisti o kampanji za organiziranje delavcov.

"Milijoni delavcev so razočarani valed NRA. Za to je delno odgovorno to, ker so od nje pričakovali več kakor pa more doseči in delno pa, ker ni administracija nastopila takoj od začetka dovolj drastično za enforcement njenih določb. Parade in kričanje niso dovolj. Največ, kar se je dozdal pod njo doseglo, je organiziranje mnogo tisočev delavcev v unijah, za kar smo socialisti hvaležni. Ampak za te pridobitve je odgovorno le delavstvo.

"Kljub vsem njenim slabostim in pomanjkljivostim je socialistom in laboritom NRA vsekar veliko ljubša kakor pa Swopejev načrt. Ta načrt vsebuje resne nevarnosti, med katerimi ni najmanjši odmev, s katerim so načrt pozdravili v vladnih krogih.

"Swopejev načrt, po katerem naj vlada prepusti upravo industrijskega življenja dežele velebiznisu pod minimom vladnega nadziranja, pomeni fašizem. Če bi bil načrt sprejet, bi to pomenilo konec stavk, ki so poleg glasovnice najmočnejše obrambno orožje delavstva."

Norman Thomas je še bolj izrazil v obsojanju tega načrta. Če bi ga vlada odobrila, bi s tem ne le posadila korumpirani in arogantni velebiznis na najvišji tron, temveč postala tudi dekla za razvoj hujšega fašizma kakor ga pozna Italija. Pod Mussolinijevim režimom "korporativne države" vlada kontrolira tudi kapital poleg delavstva, Swopejev načrt pa določa, naj vlada stoji na strani in da velebiznisu proste roke pri izkoriščanju in zatiranju dežele.

Edina dobra stran te skeme je, po mislih Thomasa, da je Swope prišel z njo na dan v najbolj neugodnem času, ko senatni odsek razkriva korupcijo wallstreetških bankirjev, ki dominirajo tudi Swopejevo General Electric korporacijo. In tem velebanditom naj bi se dežela izročila na milost in nemilost!!

New York center stavkovnih aktivnosti

New York. — New York je še vedno center stavkovnih aktivnosti, dasi se tudi delavci v drugih vzhodnih državah srdito bore proti izkoriščanju. Kakor hitro je ena stavka končana, je izbruhne druga, ki razkrije neznozne razmere, stradalne mezde in sabotiranje delavske klavzule industrijskega zakona. Kadar se poskusi delodajalcev izjalovijo in ne morejo zdrobiti stavke, tedaj poseže v konflikt vladni delavski odbor. Z agresivnimi akcijami so si delavci izvojevali že številne pridobitve v zadnjih mesecih.

Michigan ima več brezposelnih nego zaposlenih učiteljev

Lansing, Mich. — Sedem tisoč uposlenih učiteljev in učiteljic in dvanaest tisoč brezposelnih.

To je rekord nadprodukcije učiteljskega oboja v državi Michigan, ki bazira na številkah,

Amerika posvarila Avstrijo

Naj se čuva preganjanja Judov, če si hoče ohraniti prijateljstvo Amerike!

Dunaj, 15. nov.—George H. Earle, ameriški poslanik v Avstriji, je včeraj objavil izjavo s svarilom, naj se Avstrija čuva persekucij židov, če si hoče ohraniti simpatije in prijateljstvo Združenih držav. Rasna in verska toleranca je ameriški ideal, pravi Earle, in ta ideal je prvi pogoj za prijateljstvo Amerike. Moderna Amerika je rasna in versko preganjanju ljudi, ki so našli zavetje na novem kontinentu, ko so bili pregnani iz svojih starih domov. Dežele, ki še danes vodijo rasno in versko preganjanja, nimajo simpatij v Ameriki.

Poslanik je indirektno svaril Avstrijo pred vsako formo netolerantnega fašizma. Rekel je, da on ni žid, pač pa je po rasnooodstotni Nordik, 75-odstotni Amerikan in 25-odstotni Nемец.

Vrhovno sodišče odločilo proti trustu

Občinam priznalo pravico, da smejo protektrirati svoje elektrarne pred uničevalno konkurenco. Čuden argument trusta

Washington. — Zvezno vrhovno sodišče je te dni priznalo državnim oblastem pravico, da smejo zakonito protektrirati javna podjetja z določanjem minimalnih cen pred uničujočo privatno konkurenco, kar se vse skupaj nekam čudno sliši.

Zadeva, ki je prišla pred sodišče, je res čudna, odlok pa večjega pomena za javne elektrarne ali druga podjetja. Stvar je sledeča:

Radi visokih cen elektrike je mesto Seymour, Texas, leta 1929 postavilo lastno elektrarno in znatno reduciralo cene. Texas Electric Service kompanija, ki je del elektrarskega trusta in zalaga v tej državi 64 mest z elektriko, je sklenila iti v konkurenčno vojno z mestno elektrarno in znižala cene za 10% pod ceno mestnega podjetja.

Mest svet je nato sprejel postavilo in določil minimalne cene za svojo elektriko, privatno in občinsko. Cene so bazirale na lestvici mestne elektrarne. Privatna družba, ki je imela namen uničiti mestno elektrarno in izgubo v tem mestu kriti iz visokih cen v drugih mestih, je vzela injunkcijo proti tej mestni postavi in s tem zanesla konkurenčno vojno pred sodišče.

Pred distriktnim in vrhovnim sodiščem so družbini advokati argumentirali, da je mesto skušalo konfiscirati njeno premoženje s tem, ker jo je prisililo zvišati cene, kar je na glavo postavljena trustovska logika in praksa. Elektrarski trust in sploh vsi javnopravni magnatje so v preteklosti pred sodišči insistirali, da pomeni konfiskacija le znižanje cen.

Kanada se počasi izklopava iz krize

Ontario. — Gospodarska statistika kanadske vlade pokazuje, da tudi ta dežela leze počasi iz krize. Večjo aktivnost pokazuje gradbena industrija, ki je v oktobru dosegla višek aktivnosti pred dvema letoma. Od septembra se je dvignila za 76.8%.

Zvišal se je tudi promet na železnih, ki je bil večji ko v septembru. Promet v trgovini se je izboljšal 14.6%, kar pa je večinoma le sezonsko izboljšanje. Vendar pa je vladni statistični biro optimističen glede splošnega razvoja, ki kaže nekoliko na bolje.

katero je pravkar objavil državni department za javno kološtvo. Pred petimi leti je imela država Michigan 11,000 uposlenih učiteljev in učiteljic, sedaj pa samo sedem tisoč.

SUGESTIJA 'NEW-DEALSKEGA' PRIZNANJA RUSIJE

Voditelj železničarjev se ogreva, naj vodi trgovino z Rusijo vladna korporacija

Cleveland. — David B. Robertson, predsednik Bratovščine železniških kurjačev in član Odbora za ameriško-ruske odnose, se ogreva za tako priznanje sovjetske Rusije, ki ne bo slonelo na izkoriščanju delovnih mas, ampak na "new dealu" za obe državi.

On pravi, da bi ekonomska stran vprašanja, trgovina z Rusijo, ne smela zatemeti bolj važnega vprašanja: načina trgovanja s sovjeti. "Razvoj mednarodne trgovine ne sme v bodoče sloneti na zgledih eksploitative starega 'robustnega individualizma'. Doba take politike v mednarodni trgovini je za nami.

"Stara politika je nam prinela mednarodno tekmovanje in brezmejno kompeticijo, kar je često poročilo mednarodno napetost in tudi vojno.

"V naši lastni deželi smo pričeli s programom planirane ekonomije za vse industrije. Glavni namen tega programa je koordiniranje produkcije in porabe, zvišanje kupne sile farmerjev in ročnega ter duševnega delavstva, kar ima vse skupaj za glavni cilj: izboljšanje življenjskega standarda za vse družabne sloje.

"Razvoj trgovine z Rusijo in drugimi narodi mora tudi sloneti na tem principu in ne sme biti v navskrižju z domačim programom planirane ekonomije.

"Kar je najbolj razveseljivo pri tem, je to, da je financiranje trgovine z Rusijo v tem času odvisno od vlade. To nam bo omogočilo, da razvijemo bolj prosvetljene odnose s našimi trgovinskimi politiki," pravi Robertson, ki sugestira, da Ameriko ne smejo voditi priznanju zgolj komercialni nagibi, ampak morajo odgošajati sloneti na "fundamentalnih principih Rooseveltovega 'novega deala'."

Vlada to lahko doseže, če sama prevzame vso trgovino z Rusijo. To lahko stori z osnovanjem posebne eksportne in importne korporacije pod pokroviteljstvom vladne rekonstrukcijske finančne korporacije. Ker bo ta korporacija najbrž financirala večji del ruskega nakupa v Ameriki, je najbolj logično, da prevzame vso trgovino in jo koordinira z domačim načrtom planirane ekonomije, pravi Robertson.

Če bodo državniki v Washingtonu upoštevali to želanjo sugestijo tega voditelja železničarjev, je seveda drugo vprašanje. Velebiznis bi bil gotovo proti temu, ker sugestija res diši preveč po novem dealu.

Razkol med nemškimi protestanti

Berlin, 15. nov.—V nemški evangeljski cerkvi je nastal resen razkol zaradi agresivnega nastopa nacijev ali takozvanih "nemških kristjanov." Dr. Reinhold Krause, šef nacijske sekcije protestantske cerkve v Berlinu, je naznanil, da bo njegova sekcija zavrgla razpelo in stari testament biblije, ki je judovskega izvora, Krista pa bo naredila za stooatotnega Nemca!

Dolar pade na 60c v Evropi

New York.—Vlada neprestano dviga ceno novoproducirane ameriškega zlata in posledica je, da je ameriški dolar padel v Evropi na približno 60 centov zlate veljave. Angleški funt je bil 14. novembra vreden \$5.27, francoski frank šest in pol centa in kanadski dolar \$1.01½. Vlada je doslej kupila za okrog šest milijonov dolarjev zlata v tujini.

Versko vprašanje ovira priznanje sovjetov?

Mussolini napovedal "konoc kapitalizma" v Italiji

Prihodno pomlad bo izvoljena zadnja politična zbornica

Rim, 15. nov.—Mussolini je včeraj pred Narodnim svetom korporacij izjavil, da je "liberalni kapitalizem v Italiji mrtev in s njim vred je umrl tudi parlamentarizem." Novi sistem je korporativna država, v kateri ne bo političnih strank ne političnega liberalizma. Sedanja italijanska zbornica bo ponovno izvoljena prihodno pomlad in potem naj se sama zaduši. On ni nikdar ljubil te zbornice, ker ga spominja na prejšnji režim.

Mussolini je tudi rekel, da upa, da se njegov sistem korporativne države razširi na druge narode, ki nočejo živeti v današnjem kaosu. "Ekonomska liberalizem danes pokopavajo po vsem svetu in vse socialistične stranke v Evropi so fragmenti (drobeli)." V korporativni državi bodo stanovske korporacije a svojim vrhovnim svetom najvišja zakonodajna in eksekutivna oblast.

Napadel je tudi Ligo narodov in dejal, da nima več nobenega upanja na razorožitveno konferenco—ima pa veliko upanje na svoj četverodržavni pakt, o katerem danes evropski državniki sicer malo govore, toda veliko mislijo.

Kriza ameriškega javnega šolstva

Nad dva tisoč šol v 24 državah ni odprlo vrat to jesen

Washington, D. C. — (FP.)— "Obstoj šol v več krajih je v nevarnosti v tej krizi, ki je udarila vzgojo," je izjavil George F. Zook, načelnik zveznega prosvetnega biroja.

Zook pravi v svojem poročilu, da nad dva tisoč šol v podeželskih krajih v 24 državah ni odprlo vrat to jesen radi pomanjkanja finančnih sredstev. To pomeni, da je okrog dva milijona otrok v šolskih letih oropanih šolske vzgoje. Šestnajst višjih šol in 1,500 komercialnih učilnic in kolegijev je moralo zapreti vrata v zadnjih treh letih. V nekaterih občinah računajo javne šole šolnino, vsako četrto mesto je skrajšalo šolsko dobo in 715 podeželskih šol je ukretilo pouk na tri mesece v letu. Školo vsako večje mesto je skrajšalo šolsko dobo v tej krizi, da tako zniža izdatke. Šolsko leto v Ameriki znaša sedaj 172 dni, v Franciji 200 dni, v Švedski 210 dni in v Angliji in na Danskem 246 dni.

Na podlagi pravilnikov, kateri so bili odobreni, znaša letna plača neizurjenega delavca \$728, toda ena tretjina učiteljev prejema nižjo plačo. Nad 40,000 učiteljev v podeželskih krajih bo prejele to leto manj ko \$450 plače vsaka. Nad 200,000 učiteljev in učiteljic je brezposelnih.

Zook naglašava v svojem poročilu, da je njegov urad prejel podatke iz drugih držav, ki pokazujejo izboljšanje javnega šolstva vzlic depresiji. Kot izgleda, je Amerika zavzela vodilno mesto v zanemarjanju šolske vzgoje.

Štirinajst ponarejevalcev denarja aretiranih

Detroit, Mich.—Federalne oblasti so tu prijele 14 moških, ki so razpečavali ponarejene petake po srednjem zapadu. Kakor poročajo, so spravili v promet za okrog \$10,000 teh falsifikatov. Veliko teh petakov je prišlo tudi v Chicago.

Roosevelt baje zahteva garancije za versko svobodo Američanov v Rusiji. — Moskvska "Pravda" poroča, da katoliška cerkev pritiska na Roosevelta

Washington, D. C., 15. nov.—Včeraj se je razširila govorica, da je bilo verako vprašanje urinjeno v pogajanja med Rooseveltom in Litvinovom. Roosevelt baje zahteva, da pride v ameriško-sovjetsko pogodbo točka, ki bo garantirala versko svobodo ameriškim državljanom v Rusiji. Litvinov je v neprestani brazjavni zvezi z Moskvo.

Moskva, 15. nov.—"Pravda," oarednje glasilo ruske komunistične stranke, je včeraj objavila poročilo iz Washingtona, da ima komisar Litvinov težko stališče, kajti Roosevelt je pod silnim pritiskom sovjetom sovražnih elementov, ki zahtevajo nemogoče reforme za Rusijo kot ceno ameriškega priznanja.

Največji pritisk prihaja od ameriških katoliških organizacij in vplivnih katoliških demokratov, Ircev po narodnosti, ki so prejeli direktna navodila iz Rima, naj izkoristijo priliko in zahtevajo vse mogoče in nemogoče koncesije za katoliško cerkev kot ceno priznanja sovjetov. Roosevelt, čigar politična moč precej zavisi od irsko-katoliškega krila demokratske stranke, je v veliki zadregi, poleg tega je tudi sam versko nagnjen.

Francija se ne zmeni za nemški plebiscit

Premier in zunanji minister zagrožnja Hitlerju v silo, če ne bo držal mirovne pogodbe

Pariz, 15. nov.—Naj 40 milijonov Nemcev glasuje kakor hoče, oficijelna Francija si ne bo pustila diktirati od Hitlerja ničesar, in če hoče Hitler govoriti s Francijo, mora biti razgovor le v okviru Lige narodov in nikjer drugje!

Tako sta včeraj izjavila francoski premier Sarraut in zunanji minister Paul-Boncour pred parlamentom, zbornica pa je to stališče odobrila z odglasovanjem dveh zaupnic novi francoski vladi.

Sarraut in Paul-Boncour sta rekla, da se Francija danes ne boji nikogar. "Francija ima takšno moralno, materialno in vojaško silo, da si prepoveduje, da bi ji kdaj diktriral," je dejal premier Sarraut. Isto je ponovil zunanji minister, ki je zagrozil, da Francija "lahko nastopi s silo, če ne bo zalegla pametna beseda."

"Izid plebiscita v Nemčiji je bil znan v naprej, nismo pa vedeli, da ima tri milijone Nemcev še toliko korajže, da se ne pušče ustrahovati od Hitlerja," je rekel Sarraut.

Zaupnica glede zunanje politike nove francoske vlade—grožnja z oboroženo silo, ker se Francija ne boji nikogar!—je bila sprejeta s 545 glasovi proti 11.

Druga zaupnica, ki se tiče notranjega programa vlade, je pa dobila 395 glasov proti 194.

Je dobil, kar ni iskal

Radburn, N. J. — McAlister Coleman, dovtipnež po naravi, socialist po prepričanju in častnikar po poklicu, je pri zadnjih volitvah kandidiral kar v dva urada — za državnega poslanca in mestnega svetovalca, izvoljen pa je bil za "Justice of the Peace" ali vsakega sodnika. Sedaj pravi, da bi moral biti izvoljen tudi za "dog catcherja" ali lovilca psov, da prične svojo politično kariero prav "od zdo-laj gor." "Zmagal" je na ta način, da so prijatelji zapisali njegovo ime na glasovnico, ker ni bilo nobenega kandidata in le en tekmeč.

Vesti iz Jugoslavije

(Glavna poročila iz Jugoslavije)

RAVNAVA PROTI MALIJE-MA KONCANA

Ravnava je trajala vso noč do jutra, obsodba pa bo razpisana šele čez 6 dni. — Karkar je zagovarjala Golmarjeva in kaj so povedale priče. Proces ni prinesel nič novega

Ljubljana, 26. oktobra 1943.

Karkar smo že poročali, se je jutraj začel proces proti Andreju in Antonu Maliji in Golmarjerovi zaradi umorjenja Andrejeve žene Amalije. Na žalost, kako sta se zagovarjala oba obtoženca, zdaj navedemo s tem, kaj je izpovedala Golmarjeva.

Golmarjeva je s svojim namiznim in svojimi izpovedmi zburila tako zapletena v umor, kakršna to oba morivca. Nje izpoved pred sodniki se ponaša krije z izjavami v prejšnji. Le nekaj je v preiskavi omenila: takoj po preiskavi je bila svoje razmerje do poročanca Andreja, pač zaradi tega, da je vedela, da je v tem nekaj nasproti Andrejevi ženi. Ona je videla, da je razmerje med njima, da pišejo o tem listu, da valita oba Malija vso krivdino, da je razmerje med njima ter obširno opisala svojo življenje z Andrejem.

Tudi pred sodniki je začela s tem, da je imela fanta, s katerim je imela dva nezakonska otroka, od katerih je eden umrl. Malija pa je lazil zanjo, ker res ni pustila očeta svojih otrok ter navezala ljubezen z Andrejem. Preden se je oženil na Dolenjskem, je bil k nji ter ji tožil, da se more poročiti z Anzlovarjevo, ker mu je otroka, nakar mu je Anzlovarjeva prigovarjala, da mora vzeti v zakon. Tudi mu je Anzlovarjeva sešla vse poročila. Nekaj tednov po poročilu je že prišel na Golnik k njemu, češ, da je vendar on. On pa se je tako razburil, da je grozil ubiti njo in se pri tem opasal pri meni ter prešel z menoj. Pogosto sem mu posojala denar, tudi 200 Din, da bi bila dala 200 Din, da se je lahko umiril na Dolenjsko umiriti. Ta denar sem mu posojala tri mesece pred umorom. Je prišel Andrej in ostal tri dni, češ, da se sploh ne ženi, ampak bo ostal pri meni. Jaz sem mu rekla, da ne poročim, ker sem bolna in ledvica. Tako se je razburil, da sem ga morala močiti, da se pomiril. Grozil je, da se bo v njo obdolžil, da ga je ubila v smrt.

Malija je nistem nagovarjala Anzlovarjevo s sveta. Tudi ni sem nagovarjala Toneta, da se mu udajala. Njegova razmerja nisem imela vedno. On si je vse to izpisal na Dolenjsko, da bi mu dala masko iz ovčje kože, da mu dala žganja s sabo — in si je Tone izmislil. (Kakršna je ovčje kože sploh ni.)

KDO JE USTRELIL MINISTRA NEUDORFERJA?

Atentatorja ubil lastni peklenški stroj

Ze 11. oktobra se je vprašanje atentatorja na ministra Mirka Neudorferja pojasnilo, javnost pa je zvedela za to šele zdaj. Kakor smo že poročali, je dne 24. avgusta neki naznani napadalec ustrelil v Zlatarju na Hrvaškem nekdanjega radičevskega ministra in poznejšega poslanca sedanje skupščine Mirka Neudorferja. S katere strani je bil izvršen atentat nanj, ni bilo mogoče ugotoviti, ker ni bilo natanko znano, ali je Neudorfer pristal sedanjega režima ali pa je na tistem zaveznik radičevcev, pa čeprav je bil poslanec sedanje skupščine.

Po nenavadnem dogodku 11. oktobra pa se je atentat baje pojasnil. V Zgornjem Ladanju na Hrvaškem (varaždinski okraj), ko je prišlo v hišo posestnika M. Krogota do močne eksplozije. Vsa hiša se je zrušila. V hiši so bili tedaj posestnikova žena Jana Krogot, sin Josip Krogot ter še štiri znanci in sorodniki. Krogota Josipa in njegovo mater Jano so potegnili izpod ruševin mrtva. Uvedena preiskava pa je dognala, da je prinesel Josip Krogot v hišo sumljiv zavoj, ki ga je vprico navedenih odpril ter pokazal več peklenških strojev. Ker je ravnal z njimi neprevidno, mu je v roki eksplodiralo in je v materjo našel pri tem svojo smrt. Ko so uvedli preiskavo, so našli tamkaj več orožja, nabojev, bombe in puško. V bombo je bilo vgravidano isto znamenje kakor v tiste peklenške stroje, ki so bili nastavljeni na progi Zidani most-Zagreb. Zaradi tega je policija osumila, da je bil Krogot v zvezi z emigranti teroristi na Madžarskem. Bil je do letošnjega maja v Argentini, ko se je vrnil, je šel na Madžarsko, kjer se je naučil v Percecevem "tečaju" ravnanja s peklenškimi stroji. Nato je prišel domov, a se je pogosto vračal na Madžarsko, odkoder je nosil strelivo in denar.

gerjeva pa mu reče v obraz, do laže in da hočeta krivdo zvaliti nanjo, ki je glede umora nedoželna.

Tako so pri sočenju ostali vsi trije pri svojih izjavah.

Izjave prič niso prinesle nič novega. Predsednik je prebral še pismene izjave raznih prič glede umora, pa tudi poročila o drugih zločinih, katerih je osumljen Andrej Mali, kar pa ta seveda taji.

Nato je stavila obrambena nekaj predlogov, ki pa so bili zavrnjeni. Bila je že 2. jutraj, ko je začel govoriti državni pravdnik, ki je zahteval najhujšo kazen za vse tri, namreč: Zob za zob! Oba obtoženca obtožuje umora, Golmarjevo pa kot tiste, ki je zlega duha, ki je oba nagovoril k dejanju.

Zagovorniki so branili obtožence in risali olajševalne okoliščine ter prosili za pravično sodbo, za Golmarjevo pa je zahteval branilec, naj jo oprostijo vsake krivde.

Govori državnega pravdnika in odvetnikov so trajali do pol 6. danes jutraj, nakar je predsednik razglasil, da bo sodba izrečena 31. oktobra popoldne.

To je bilo precejšnje presenečenje, ker je javnost pričakovala, da bodo obsojeni takoj danes. Pri kazenskih obravnava se namreč razsodbe razglasijo takoj po zaključku obravnave in posvetovanja. Le v nekaterih primerih sme sodišče obsodbo odložiti za tri dni, le v izrednih okoliščinah pa sme sodni dvor preložiti razsodbo za več kot tri dni. Kakšne izredne okoliščine so bile v tem procesu, da so razsodbo odložili ni znano. Mogoče bodo to pojasnili 31. t. m. ob prečitjanju razsodbe.

Se nekaj zanimivega z obravnave: poročila o vedenju obtožencev so poslali župni uradi žandarmerije in županstva. Vsi soglašajo v tem, da so vsi trije na slabem glasu, posebno oba Malija, kaj več si pa ne upajo zapisati, ker se boje maščevanja s strani Maljevih, ki so zelo nasilni.

Tudi to kaže, da ima sodišče opraviti z dvema res za družbo nevarnima človekoma; treba pa bi bilo vsekakor proučiti njuna značaja ter morebitno dedno obremenjenost. Vse grozne podrobnosti tega umora vendar kažejo, da ima sodišče opraviti z dvema, ki težko da sta popolnoma normalna v svojem izživljanju.

AMERIŠKA DOMOVINA JE BILA PRVE DNI POLVITVAH VSED NEPRICAKOVANEGA PORAZA SVOJEGA DEMOKRATSKEGA PATRONA MILLERJA IN STRICA GONGWERJA TAKO ZMEŠANA DA JE SAMA SEBI NASPROTOVALA

Kajti v isti sapi je priznala, da so tudi clevelandski črnci ljudje ter obžalovala, da so tudi ti črnci smeli voliti. Če bi bilo tako kot želi A. D., bi črnci — da si prizna, da so ljudje kot mi — smeli voliti in tudi ne delati pri mestu. Zares čudno pojmovanje demokracije in človeških pravic!

Hotelirka Miklič umrla

Vai tuje, ki pridejo v Ljubljano, pa tudi naši ameriški izletniki poznajo Mikličev hotel, ki stoji pred glavnim kolodvorom in se imenuje zdaj "Hotel Metropol". Lastnik tega hotela je 19. t. m. nenadoma umrla žena Amalija, rojena Pospislova. Stara 61 let je šla ta dan na sprehod na pokopališče, da si ogleda novo Mikličevo grobnico. Ko se je s sprehoda vrnila, ji je postalo slabo in je kmalu nato umrla, sledeta od možganske kapli. Doma je bila iz Drage na Dolenjskem s svojim možem je bivala dolgo časa v Rusiji, kjer je bil Miklič lesni trgovec, leta 1910 sta se vrnila v Ljubljano, kjer sta ustanovila več podjetij in vzela v najem restavracijo nasproti kolodvoru. Iz tiste gostilne je pred nekaj leti zraslo veliko hotelsko poslopje, ki so ga lani še povečali.

Pismo iz Clevelanda

Stroji govore! — Črnci in Italijani. — La Guardia. — Krokodilске solze za druge zaradi lastnih bolečin. — Kdaj bo konec hlapčevanja v interesu sebičnosti? — Sodnik Lausche — Zakaj je prišlo do razkola med clevelandskimi demokrati

Stroji v tiskarni A. D. ne bi marali tiskati takih grdih stvari kot je bil proti Vehovcu naperjeni letak republikanskega kandidata Fosterja, Vehočevega tekmeča, pravi — verjemite ali ne — sama Ameriška Domovina! Ne vem, kaj je mislil povedati s tem urednik Ameriške Domovine? Da imajo stroji, ki tiskajo A. D., razum, poštenje in smisel za dostojnost, torej nekaj, česar on sploh nima? No, če bi bilo nekaj takega mogoče, potem tudi Ameriške Domovine ne bi marali tiskati. Fosterjev letak je bil namreč v primeri z blatinimi kepami, ki jih je A. D. tekom minule volilne kampanje bruhala na vse one rojake, ki niso marali trobiti v Pircev umazani rog, čisto nedolžna snežinka!

Ameriška Domovina je bila prve dni polvitrah v sed nepricakovanega poraza svojega demokratskega patrona Millerja in strica Gongwerja tako zmešana da je sama sebi nasprotovala

Kajti v isti sapi je priznala, da so tudi clevelandski črnci ljudje ter obžalovala, da so tudi ti črnci smeli voliti. Če bi bilo tako kot želi A. D., bi črnci — da si prizna, da so ljudje kot mi — smeli voliti in tudi ne delati pri mestu. Zares čudno pojmovanje demokracije in človeških pravic!

gerjeva pa mu reče v obraz, do laže in da hočeta krivdo zvaliti nanjo, ki je glede umora nedoželna.

Tako so pri sočenju ostali vsi trije pri svojih izjavah.

Izjave prič niso prinesle nič novega. Predsednik je prebral še pismene izjave raznih prič glede umora, pa tudi poročila o drugih zločinih, katerih je osumljen Andrej Mali, kar pa ta seveda taji.

Nato je stavila obrambena nekaj predlogov, ki pa so bili zavrnjeni. Bila je že 2. jutraj, ko je začel govoriti državni pravdnik, ki je zahteval najhujšo kazen za vse tri, namreč: Zob za zob! Oba obtoženca obtožuje umora, Golmarjevo pa kot tiste, ki je zlega duha, ki je oba nagovoril k dejanju.

Zagovorniki so branili obtožence in risali olajševalne okoliščine ter prosili za pravično sodbo, za Golmarjevo pa je zahteval branilec, naj jo oprostijo vsake krivde.

Govori državnega pravdnika in odvetnikov so trajali do pol 6. danes jutraj, nakar je predsednik razglasil, da bo sodba izrečena 31. oktobra popoldne.

To je bilo precejšnje presenečenje, ker je javnost pričakovala, da bodo obsojeni takoj danes. Pri kazenskih obravnava se namreč razsodbe razglasijo takoj po zaključku obravnave in posvetovanja. Le v nekaterih primerih sme sodišče obsodbo odložiti za tri dni, le v izrednih okoliščinah pa sme sodni dvor preložiti razsodbo za več kot tri dni. Kakšne izredne okoliščine so bile v tem procesu, da so razsodbo odložili ni znano. Mogoče bodo to pojasnili 31. t. m. ob prečitjanju razsodbe.

Se nekaj zanimivega z obravnave: poročila o vedenju obtožencev so poslali župni uradi žandarmerije in županstva. Vsi soglašajo v tem, da so vsi trije na slabem glasu, posebno oba Malija, kaj več si pa ne upajo zapisati, ker se boje maščevanja s strani Maljevih, ki so zelo nasilni.

Tudi to kaže, da ima sodišče opraviti z dvema res za družbo nevarnima človekoma; treba pa bi bilo vsekakor proučiti njuna značaja ter morebitno dedno obremenjenost. Vse grozne podrobnosti tega umora vendar kažejo, da ima sodišče opraviti z dvema, ki težko da sta popolnoma normalna v svojem izživljanju.

KDO JE USTRELIL MINISTRA NEUDORFERJA?

Atentatorja ubil lastni peklenški stroj

Ze 11. oktobra se je vprašanje atentatorja na ministra Mirka Neudorferja pojasnilo, javnost pa je zvedela za to šele zdaj. Kakor smo že poročali, je dne 24. avgusta neki naznani napadalec ustrelil v Zlatarju na Hrvaškem nekdanjega radičevskega ministra in poznejšega poslanca sedanje skupščine Mirka Neudorferja. S katere strani je bil izvršen atentat nanj, ni bilo mogoče ugotoviti, ker ni bilo natanko znano, ali je Neudorfer pristal sedanjega režima ali pa je na tistem zaveznik radičevcev, pa čeprav je bil poslanec sedanje skupščine.

Po nenavadnem dogodku 11. oktobra pa se je atentat baje pojasnil. V Zgornjem Ladanju na Hrvaškem (varaždinski okraj), ko je prišlo v hišo posestnika M. Krogota do močne eksplozije. Vsa hiša se je zrušila. V hiši so bili tedaj posestnikova žena Jana Krogot, sin Josip Krogot ter še štiri znanci in sorodniki. Krogota Josipa in njegovo mater Jano so potegnili izpod ruševin mrtva. Uvedena preiskava pa je dognala, da je prinesel Josip Krogot v hišo sumljiv zavoj, ki ga je vprico navedenih odpril ter pokazal več peklenških strojev. Ker je ravnal z njimi neprevidno, mu je v roki eksplodiralo in je v materjo našel pri tem svojo smrt. Ko so uvedli preiskavo, so našli tamkaj več orožja, nabojev, bombe in puško. V bombo je bilo vgravidano isto znamenje kakor v tiste peklenške stroje, ki so bili nastavljeni na progi Zidani most-Zagreb. Zaradi tega je policija osumila, da je bil Krogot v zvezi z emigranti teroristi na Madžarskem. Bil je do letošnjega maja v Argentini, ko se je vrnil, je šel na Madžarsko, kjer se je naučil v Percecevem "tečaju" ravnanja s peklenškimi stroji. Nato je prišel domov, a se je pogosto vračal na Madžarsko, odkoder je nosil strelivo in denar.

Pismo iz Clevelanda

Stroji govore! — Črnci in Italijani. — La Guardia. — Krokodilске solze za druge zaradi lastnih bolečin. — Kdaj bo konec hlapčevanja v interesu sebičnosti? — Sodnik Lausche — Zakaj je prišlo do razkola med clevelandskimi demokrati

Stroji v tiskarni A. D. ne bi marali tiskati takih grdih stvari kot je bil proti Vehovcu naperjeni letak republikanskega kandidata Fosterja, Vehočevega tekmeča, pravi — verjemite ali ne — sama Ameriška Domovina! Ne vem, kaj je mislil povedati s tem urednik Ameriške Domovine? Da imajo stroji, ki tiskajo A. D., razum, poštenje in smisel za dostojnost, torej nekaj, česar on sploh nima? No, če bi bilo nekaj takega mogoče, potem tudi Ameriške Domovine ne bi marali tiskati. Fosterjev letak je bil namreč v primeri z blatinimi kepami, ki jih je A. D. tekom minule volilne kampanje bruhala na vse one rojake, ki niso marali trobiti v Pircev umazani rog, čisto nedolžna snežinka!

Ameriška Domovina je bila prve dni polvitrah v sed nepricakovanega poraza svojega demokratskega patrona Millerja in strica Gongwerja tako zmešana da je sama sebi nasprotovala. Kajti v isti sapi je priznala, da so tudi clevelandski črnci ljudje ter obžalovala, da so tudi ti črnci smeli voliti. Če bi bilo tako kot želi A. D., bi črnci — da si prizna, da so ljudje kot mi — smeli voliti in tudi ne delati pri mestu. Zares čudno pojmovanje demokracije in človeških pravic!

A. D. ne diskriminira le črnce, temveč tudi na pr. Italijane. Se pred volitvami je zapisala, da utegne biti izvoljen za župana v New Yorku Italijan La Guardia, zapisala na tak način, da je bilo čisto prozorno, da Ameriški Domovini zadostuje, ker je na pr. La Guardia Italijan, da ga sme omalovaževati in zaničevati. S trona vrženi bivši slovenski politični boss s Senklerja seveda nikdar neče priznati, da ne narodna pripadnost, pač pa mož je tisto, kar šteje! Zaradi mene je nekdo lahko Slovenec, Italijan ali Nемец, če je lump, ga ne bom spoštoval, pa če narod, kateremu tak človek pripada, še bolj visoko cenim! In če je nekdo pošten in zmožen, in naj pripadakerikoli že narodnosti! O novoizvoljenem županu mesta

New Yorka pa se lahko reče, da je pošten in zmožen ljudski tribun. New York si lahko čestita, da je izvolil La Guardia, poštenega in odločnega moža, s katerega nastopom bo temeljito odklenalo do mozga korumpirani demokratični mašini v New Yorku. To je moje mnenje o novem newyorškem županu. Kaj si misli o njem A. D., je pa itak brez pomena.

Ameriška Domovina objokuje tiste svoje pristase, ki so vsled Millerjevega poraza izgubili delo. Krokodilске solze! — Kajti — bodimo poštene, gospodje, in priznajmo! — Ameriški Domovini ni hudo zaradi tega, temveč zato, ker je s porazom demokratske mašine izgubila svoj "pull" v mestni hiši in s tem tudi seveda osebne koristi, ki ji jih je pripadal ta "pull." To je tisto, kar gospodo peče in boli ter jim privablja solze v oči. Na vse drugo se poživljajo.

Hudo je biti brez dela, trikrat hudo pozimi, in jaz to dobro vem, saj se že dovolj dolgo časa zaman trudim dobiti kakršnokoli delo, zato ne privoščim nikomur, da bi izgubil delo, poletl ali pozimi. Tudi slovenskim demokratom ne! Ampak tem kot vsem njihovim ameriškim bratom, kot tudi republikanskim volilcem, bi bilo treba zahiti v glave te-le besede: vse dotlej, dokler boste prodajali svoje glasove za bozne drobtinice korumpiranim političnim mašinam, boste z menoj vred morali trpeti in prenašati vse slabo, kar nam bo nanašal današnji gnili, krivični sistem: eni ste imeli kruh večeraj, danes ste brez njega; drugi ste bili brez njega večeraj, danes ga imate — a ne za dolgo; itd. v neskončnost. Sele tedaj, kadar boste ali na voliče z namenom, da s svojimi glasovi koristite vsem, ne le sebi, šele tedaj bo napačila za nas vse zarja novega dneva. Nič prej. Dokler boste hodili na voliče kot sebični poedinci, dokler ne boste spoznali, da je blagor vsakega poedince odvisen od blagrade celote, tako dolgo nam bo slabo, zelo slabo.

Slovenski sodnik Lausche je prišel v svoj urad z nenavadno veliko večino glasov. Med vsemi kandidati v njegov urad jih je dobil največ. Zdej nekateri brihtneži ugibljejo, kaj mu je prineslo toliko glasov. Pravega pa ne uganejo; da je dobil sodnik Lausche zato toliko glasov, ker se je tekom cele kampanje zadržal pošteno in dostojno in ni nikogar obmetaval z blatom ali oblival z gnojnico. To mu je pri-

neslo tako večino. Nemalo pa mu je pomagala tudi podpora clevelandskega dnevnika "Press". Največ pa — kot sem že rekel — njegovo pošteno in dostojno zdržanje tekom kampanje.

Razkol med clevelandskimi demokrati, ki je privedel do zmage republikanca Davisa, glave republikanske mašine, ni prišel zaradi kakšnih načelnih nasprotij. Teh sploh ne poznajo ne eni niti drugi. Šlo je samo za to, kdo bo "boss" demokratske politične mašine. Uporniku Sweeneyju se hoče te oblasti, that's all. Ker ni šlo drugače, je na svoj način pomagal republikancem poraziti demokratsko mašino pri letošnjih volitvah, da na ta način ubije sedanje vodstvo svoje stranke. To je dosegel, vprašanje pa je, ali mu bo Davisova zmaga pomagala uresničiti njegove velike ambicije. Če se to zgodi, bodo doživeli v metropoli zabavno spremembo: Ameriška Domovina, ki je Sweeneyja tekom kampanje srdito napadala, bo morala postati njegova "priateljica..." Če jo bo namreč Sweeney maral. (Oh, zakaj pa ne? "Nisi napčen fant," poreče Martin Lojzeta in segla si bosta v roke. Takšni so zakoni republikansko-demokratske politike.)

I. Jontez-Podgoričan, 53.

Združena reakcija porazila socialiste

Reading je dobila pod svojo oblast z manj ko 3000 glasovi večine. Socialisti najmočnejša stranka v Readingu

Reading, Pa. — Pri zadnjih volitvah v tem mestu so se republikanci in demokratje sopol združili in z enotno fronto odvezli socialistom dva mandata v mestnem svetu in tri šolske odbornike. Kljub temu pa so zmagali z razmeroma majhno večino in je socialistična stranka izšla iz boja kot najmočnejša stranka.

Za republikansko-demokratsko listo je bilo oddanih nekaj nad 14.000 glasov, za socialistično pa nad 11.600. Skupaj je bilo oddanih nad 6000 manj glasov ko pri zadnjih volitvah, ko so bili socialisti dobili okrog 10.000 glasov, kar pomeni, da so pri teh volitvah kljub manjšemu številu aktivnih volilcev napredovali, reakcija pa nazadovala. Večina abstinentov je izgubila volilno pravico radi neplačane volilnega davka, to je brezposelni delavci. Če bi ne bilo tega volilnega davka, socialisti pravijo, da bi bil volilni rezultat drugačen.

Republikanci in demokratje so se bili združili na ta način, da sta imeli obe stranki ene in iste kandidate. Izmed 73 prečinkov so socialisti kljub enotni fronti reakcije zmagali v 31 okrožjih.

Tudi v okraju Berks so socialistični glasovi močno narasli. Medtem ko je v Readingu samem socialistična stranka najmočnejša, je v okraju na drugem mestu. Na prvem so republikanci in na tretjem demokratje. Radi socialistične moči so v par manjših mestecih republikanci in demokratje storili slinjo ko v Readingu: postavili skupne kandidate.

Raymond Hofses, urednik "Reading Labor Advocate," pravi, da so zadnje volitve pokazale, da je vsaj v Readingu odpadla ena starih strank in da se bo v bodoče vršil boj le med socialisti in reakcijo, ki je pri zadnjih volitvah dobila popolno kontrolo nad mestom.

Pričakuje pa, pa se bodo demokratje in republikanci skvasali pri delitvi služb. Oboji so lačni političnih služb. Republikanci, ki faktično kontrolirajo vlado, ker imajo večino v mestnem svetu in šolskem odboru, se bodo spravili sami h koritu, demokratom pa bodo dali paberke. Demokratska stranka bo postala le njih privesek, niti peto kolo ne.

Krojaška stavka v Bostonu

Boston, Mass. — Nad tristo krojaških delavcev je zastavkalo te dni v tem mestu. Zahtevajo višje mezde in priznanje unije. Nekli organizator od United Garment Workers unije je bil ranjen v spopadu med stavkarji in stavkocazi.

AMERICAN SECTION OF INTERNATIONAL COMMITTEE TO COMBAT THE WORLD MENACE OF COMMUNISM

RALPH W. EASLEY, Chairman Executive Committee

NOVEL LEISERFORD, LINDENWOOD AVENUE, 27 ONE STREET

NEW YORK, N. Y.

October 23, 1944.

Dear Sir:

There is being sent you herewith a book which describes the long, hard fight Germany has been waging against international Communism.

The American Section of the International Committee to Combat the World Menace of Communism, formed two years ago, has co-operated and kept in touch with the section already existing in Germany, as well as with the International Entente Against the Third Internationale, at Geneva, which covers France, Switzerland, Belgium and Italy.

The General League of German Anti-Communist Organizations, through its Chairman, Dr. Adolf Ehler, the author of the book, has made it available for distribution in the United States in connection with our fight against Communism.

Ralph W. Easley

Chairman Executive Committee

Ameriška propaganda za hitlerizem. Sovražniki organiziranega delavstva razdirajo v tej deželi knjigo, ki je bila spisana v Berlinu. Knjiga napada komunizem, molči pa, da so fašisti v Nemčiji uničili tudi socialistične organizacije in konservativne unije ter prav sirovo postopali z židi.

